

Sångaren Claes Janson, 60, kan sätta många titlar på sitt visitkort: direktör, reseledare, kock, skådespelare och krogägare för att nämna några. Han har fått flera utmärkelser, bland annat Cornelispriset (1992).

Claes är också "öronbarn" och har under drygt 20 år haft stora problem med hörseln. I dag använder han hörapparat på båda öronen och när han är ute och spelar har han en särskild utrustning med sig.

– Jag skulle inte kunna uppträda utan mina hjälpmedel. Inte en chans, säger mannen med den sträva sammetsrösten.

TEXT: STEFAN ANDERSSON FOTO: MIKAEL WALLERSTEDT

Bluesman med hörapparater

"**HAR DU KVAR DIN RÖDA CYKEL**" (1990), skriven av Anders och Hans Widmark är kanske den låt Claes Janson oftast förknippas med. Den var tidigare i år nominerad som en av de bästa svenska låtarna genom tiderna i en tidningsomröstning där artister fått välja sina favoriter.

Claes har spelat rövare i Ronja Rövardotter och han sjöng ledmotivet till filmen Pensionat Oskar. Men mest känd är han som jazz- och bluessångare med olika storband och med Kjell Öhmans orkester. Själv tycker han inte att det spelar någon större roll vilken genre det är.

– Det handlar om musikaliskt innehåll och text. Blues för mig är ett sätt att förhålla sig till musiken, en känsla. Jussi Björling i "Till havs" är hur mycket blues som helst och Bellman var vår första "bluesman".

Vi träffas hemma i hans lägenhet i centrala Uppsala, där han bor sedan 1992 med fru Linnea och sonen Max, 12. Äldste sonen Martin, 21, pluggar på Gotland.

Att intervjuva Claes är lätt. Han berättar öppet och engagerat såväl om hörselproblemen som olika anekdoter. Att sammanfatta hans brokiga karriär i en artikel är desto svårare, för att göra det krävs nog en hel bok.

Ständiga öroninflammationer

När Claes var liten hade han ofta öroninflammation.

– Jag lärde mig att om jag klagade så fick jag åka till doktorn och sticka hål på trumhinnan så jag lärde mig att inte klaga...

– När jag kom upp i tonåren var det ingen big deal. Det var först i vuxen ålder jag insåg att åtminstone ett öra var sabbat rätt ordentligt.

Det är nu drygt 20 år sedan, i mitten på 1980-talet, som Claes

dåliga hörsel började göra sig påmind på allvar.

– Jag klagade alltid på ljudteknikerna eftersom ljudet kunde låta raspigt och orent. Men till slut insåg jag att det var min hörsel det var fel på.

Claes sökte läkare och hamnade till slut hos professor Göran Bredberg som opererade hans vänstra öra.

– Han använde en metod som var ny då för att transplantera nya hörselben.

Metoden gick ut på att skapa ett nytt mellanöra av ben och brosk från skallbenet med hjälp av en speciell sorts gips som kroppen kunde absorbera.

– Bättre hörsel fick jag inte men ljudet blev renare.

Han hade och har problem med lufttillförseln till örat eftersom örontrumpeten är infallen. Trots flera försök med operationer har problemet inte gått att lösa helt.

– Det innebär att örat inte kan tryckutjämna och att det känns som ett lock för örat. Det förvårras om jag flyger och jag kan känna av det i en vecka efteråt, säger han.

Eftersom Claes uppträder mycket runt om i landet så blir det förstas en hel del resor från hemmet i Uppsala.

– Men när jag har möjlighet så flyger jag ändå. Jag prioriterar tidsbesparingen, säger han.

För att underlätta tryckutjämningen använder han en så kallad politzerballong som används för att blåsa in luft genom näsan.

Hörapparater har han använt i ungefär fyra år och han har precis fått nya, som han är nöjd med och han tycker att det fungerar bra i vardagen.

– Men den stora grejen för mig på senare tid är att min hörsel har blivit klart sämre även på högra örat, säger Claes.

– Kanske kan jag skylla en del på jobbet. Det är en bullrig miljö

forts. _____

CLAES JANSON

FÖDD: 1947.

BOR: i Uppsala.

YRKE: sångare och musiker, känd för tolkningar av såväl svenska visor som amerikanska jazz- och blues- klassiker.

FAMILJ: fru Linnea, sönerna Martin, 21, och Max, 12.

INTRESSEN: musik, matlagning mm.

HÖRSELSKADA: opererad flera gånger för skada i mellanörat, använder hörapparat på båda öronen och har tinnitus.

ÖVRIGT: har släppt åtta skivor i eget namn och medverkar på ytterligare drygt 30 skivor. Han har fått flera olika utmärkelser, bland andra Cornelispriset, DN:s Kasperpris, och Torgny Lindgrens kulturstipendium, han är även hedersmedborgare i Uppsala.

att stå framför en orkester, det sliter på hörseln hela tiden och det högra örat har tagit stryk när jag har skruvat upp medhörningen efter behov.

Genom Möjlighetscentret vid Arbetsförmedlingen för hörselskadade i Uppsala har han fått en särskild utrustning som arbets-hjälpmiddel, ett system som kallas för In-ear. När sändaren kopplas in i mixerbordet kan han mixa ljudet från orkestern i en egen kanal och samtidigt höra ljudet från sin egen vokalmik. Hörlurarna är trådlösa så att han kan röra sig på scenen. Utrustningen bär han med sig i en liten svart väska som även alltid innehåller en förpackning öronproppar.

– För mig, som har varit van att bara ta med mig en tandborste är det lite jobbigt, men det skulle inte fungera annars. Men än så länge går det bra, och med den här utrustningen kan jag jobba lika bra som om jag hade haft perfekt hörsel.

En nackdel är att han bara kan höra i hörlurarna och därmed inte hör publiken. Han kan inte heller höra de andra musikerna om de vill säga något som inte ska gå ut i högtalarna.

– Det händer att jag varierar. Ibland har jag In-ear hörluren på vänster öra och hörapparat på höger, säger han.

Han tror att många i musikbranschen skulle vara hjälpta av att få den uppbackning han har fått.

– Det är många musiker som har hörselproblem, men tycker att det är jobbigt eller genant och förtränger det. När jag pratar med andra så säger många att det piper och brusar eller att de har svårt att höra vissa toner, säger Claes Janson.

Han har tinnitus som han tycker blivit värre de senaste åren.

– Men när jag uppträder ”stör jag bort” tinnitusljuden med In-ear utrustningen.

Första bandet som tioåring

Att Claes brann för musik stod klart tidigt. Han uppträdde på amatörtävlingar, skolavslutningar och fester och redan som tioåring bildade han tillsammans med två jämnåriga kamrater trion The Rocking Stompers. Men bandet splittrades efter något år när familjen flyttade till Sundsvall.

Där bildade han tillsammans med sin bror Lars-Magnus och

några kompisar Canyon Group och de hamnade på Svensktoppen med en amerikansk countrylåt som hette ”Molly” med svensk text av Stikkan Andersson.

På turné i Stockholm träffade 16-årige Claes för första gången Cornelis Vreeswijk.

– Vi spelade ”The ballad of Sam Hall” på Vispråmen Storcken och Cornelis satt i publiken. Han tog fram en skrynklig lapp ur fickan, han gick alltid omkring med en massa papperslappar, med en svensk text till låten och frågade om vi ville sjunga in den.

I Cornelis version blev det ”Mördar-Anders”.

– Tyvärr fick vi inte för vår producent som tyckte att texten var för grov. Två år senare hamnade den på Svensktoppen med Jailbird Singers.

Efter militärtjänst i Sollefteå flyttade Claes 1966 till Uppsala och universitetet.

– Jag gjorde faktiskt ett seriöst försök att plugga statskunskap, men efter två månader träffade jag en trumslagare, Björn Sjödin, som var med i en jazz- och bluestrio. Claes följde med på en repetition och då föddes bandet Goodmorning Blues, som för övrigt firade 40-årsjubileum i år fortfarande med samma medlemmar plus tre som har tillkommit.

– Det blev mer och mer musik så studierna fick jag välja bort till föräldrarnas förtret, berättar Claes.

George Best diskade på restaurangen

Ett telefonsamtal från storebror Lars-Magnus 1968 gjorde att Claes liv tog en ny vändning. Lars-Magnus hade börjat jobba på Bildjournalen som journalist och han hade gjort ett reportage om resebyrå Club 33 på Mallorca.

– Han ringde och sa att det kanske vore nåt för mig att jobba som reseledare och tyckte att jag skulle ge det en chans. Jag gick på en uttagning, blev antagen och blev kvar i Spanien till 1975.

Efter några år som reseledare blev han krogägare i Marbella sedan han fått en krog till skänks(!) av en engelsman. Tillsammans med en kompis drev han krogen under några år och bland stamgästerna fanns till exempel Sean Connery och Anita Ekberg.

– Under en dryg månad hade vi en diskare som hette George Best. Han hade fått kicken från Manchester United och var ihop med en svensk skönhetsmiss. Han var jävligt nice, en reko snubbe. Vi bjöd på kaket och han diskade, inte för att han behövde pengar men han tyckte att det var kul.

1975 återvände Claes till Sverige ”på heltid” när showkrogen Hamburger Börs öppnades i Stockholm.

– Stig Matsson som öppnade den var min första manager och han erbjöd mig jobb som scenchef. Jag skulle fixa ljud och ljus och ta hand om artisterna.

Där uppträdde många av de stora namnen i nöjesbranschen, både svenska och internationella.

– Komikern Jerry Lewis var där, han uppträdde även som sångare. Han hörde väldigt dåligt och hade två 26-tumshögtalare som han riktade mot scenen med väldigt hög volym för att han skulle höra och det stackars storbandet försökte flytta längre och längre bak för att komma undan ljudet.

Men Hamburger Börs gick i konkurs efter drygt ett år och såldes.

– Det satsades för hårt, säger Claes.

Han fick nytt jobb på Fasching, Föreningen Sveriges Jazzmusiker nya klubb. Claes anställdes som direktör. Men det var inte precis fallskärm, slips och förmåner det handlade om.

– Det var som att vara föreståndare för en ungdomsgård för lite äldre publik, säger Claes.

Under ett par år jobbade han med att boka internationella jazzartister och samtidigt började han åter att sjunga själv. Jobben på Hamburger Börs och Fasching gjorde att Claes snabbt lärde

”Försvinner ytterligare hörsel på höger öra kanske jag får bli ’missionär’ istället och föreläsa för musiker om hörselskador.”

känna ”alla” i branschen.

– Jag byggde upp ett otroligt kontaktnät. Man kan kanske säga att det blev en investering i min musikaliska karriär.

Här han fick kontakt med bland andra Gugge Hedrenius och lite senare med Kjell Öhman som han samarbetar med än i dag.

För sju år sedan var han med om en dramatisk bilolycka som han fortfarande har sviter efter.

– Jag kan inte lyfta högerarmen högre än så här, säger han och demonstrerar genom att höja armen ungefär i höjd med axeln.

Föreläsa om hörselskador

När det gäller framtiden så har Claes sagt att han vet att det kan komma en dag då någon kollega tar honom åt sidan och förklarar att han inte sjunger riktigt rent.

– Även om jag inte är den oroliga typen så oroar jag mig för att hörseln ska försämrans. Försvinner ytterligare hörsel på höger öra kanske jag får bli ”missionär” och föreläsa på musikinstitutioner om hörselskador istället för att sjunga. ●

Fotnot: Claes Janson släppte i november en live-skiva ”Tonight”. Tillsammans med sin bror Lars-Magnus arbetar han på en bok med matrecept och historier ur livet som ska komma ut i början av nästa år: ”Cooking – med en massa Jansons frestelser”.

Dina förmåner som medlem i HRF

Som medlem i HRF har du möjlighet att utnyttja en rad förmånliga rabatter och erbjudanden.

Rabatt på telefoner hos HRF Hörteknik. Alla HRF-medlemmar får nu 5 procent rabatt på telefoner hos HRF Hörteknik AB. Telefonerna är speciellt anpassade för hörselskadade, med bra ljud, teleslinga med mera. För mer information och beställning: HRF Hörteknik, tel 08-457 55 00 eller www.hrfteknik.se

Barn- och ungdomsförsäkring. HRF-medlemmar kan teckna sjuk- och olycksfallsförsäkringar för barn, utan föregående hälsoprövning av barnet. För mer information: www.folksam.se eller närmaste Folksam-kontor.

Medlemsförsäkring. Medlemmar omfattas av HRFs olycksfallsförsäkring hos Folksam när de deltar i verksamhet anordnad av HRF.

Billigare mobiler. HRF-medlemmar får rabatt hos Dialect vid köp av olika telefonprodukter, till exempel mobiltelefoner med tillbehör. För mer information: Dialect, tel 020-42 02 02, www.dialect.se

Billigare resor/hotell. HRF-medlemmar har rabatt på resor med Tallink Silja till Helsingfors, Åbo, Tallin och Riga samt specialpris på Tallink Siljas hotell. För information/bokning: Tallink Silja, tel 08-22 21 40 (privatresa), tel 08-22 08 30 (grupp-/konferensresa). Uppge medlemsnummer och HRFs avtalsnummer: 6874.

Billigare hotell. HRF-medlemmar har rabatt hos Scandic-hotell. Hotellen har satsat på tillgänglighet. För mer information om anpassningar för hörselskadade samt bokning: tel 08-517 517 00 eller www.scandic-hotels.se. Uppge HRFs avtalsnummer: D 359 118 544.

För mer information om medlemsförmåner gå in på: www.hrf.se/medlem. Många föreningar erbjuder rabatt på hörapparatbatterier. Tala med din förening!

